

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/157942,102-rocznica-powrotu-Bydgoszczy-do-Macierzy-Bydgoszcz-19-stycznia-2022.html>
04.05.2024, 17:19

102 rocznica powrotu Bydgoszczy do Macierzy - Bydgoszcz, 19 stycznia 2022

102 lata temu Pomorze i Kujawy powróciły do wolnej Polski.

Formalne przejęcie władzy w Bydgoszczy miało miejsce 19 stycznia 1920 roku o godzinie 18:00 w ratuszu. Niemiecki burmistrz Hugo Wolff przekazał wówczas klucze do miasta jako symbol władzy generalnemu komisarzowi rządu polskiego i komisarycznemu prezydentowi Janowi Maciaszkowi.

Zastępca Dyrektora IPN Gdańsk prof. Mirosław Golon oraz Regina Dąbkowska z Biura Upamiętnień bydgoskiej Delegatury IPN złożyli dziś kwiaty na grobach Bohaterów Bydgoskiej Niepodległości.

Jan Maciaszek, 20 stycznia 1920 roku, rozpoczął urzędowanie w mieście jako komisaryczny prezydent miasta Bydgoszczy. Tego też dnia na Stary Rynek miasta wkroczyły wojska polskie. Za prezydentury Jana Maciaszka do granic administracyjnych Bydgoszczy włączono 18 gmin podmiejskich, w większości zamieszkałych przez Polaków. Prezydent rozpoczął budowę sieci wodociągowej i

kanalizacyjnej na przedmieściach, dbał o budowę i rozwój szkolnictwa polskiego, angażował się w sprawy Teatru Miejskiego.

Jan Biziel był prezesem Polskiej Rady Ludowej na Bydgoszcz, prowadzącej działania na rzecz powrotu miasta do Polski. W imieniu Rady uczestniczył w obradach Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu, udzielał wywiadów zagranicznej prasie, a po wybuchu powstania wielkopolskiego leczył i operował rannych powstańców. Wystawiał też fałszywe dokumenty i pomagał wymykać się ze szpitala tym, którym groziła kara śmierci za dezercję z pruskiej armii. 19 stycznia 1920 roku, gdy Niemcy przekazywali Bydgoszcz w polskie ręce, Jan Biziel był wśród przedstawicieli biorących udział w tej historycznej chwili. Dzień później powitał wkraczające do miasta polskie oddziały słowami: „Wyście kość z kości, krew z krwi naszej. Witamy orła polskiego z tego samego miejsca, gdzie stał posąg tego, który nas okuł w pęta niewoli. Wy nas z niej wybawiliście. Szlakiem pułków waszych szła sława. Witamy was symbolem gościnności polskiej, chlebem i solą, a wdzięczność, jaką dla was czujemy, i radość z waszego przybycia wlewamy w okrzyk: Niech żyje wojsko polskie”. Po powrocie miasta do macierzy Biziel został mianowany członkiem Tymczasowej Rady Miejskiej. Brany był też pod uwagę jako następca tymczasowego prezydenta Jana Maciaszka, ale nie przyjął tej propozycji. Po wyborach stanął za to na czele nowej Rady Miasta, w której reprezentował interesy ugrupowania chrześcijańsko-demokratycznego. Nie rezygnował jednocześnie z pracy w służbie zdrowia. Pełnił jednocześnie funkcje naczelnego lekarza Lecznicy Miejskiej i prezesa Lekarskiego Towarzystwa Naukowego. Działał też w Izbie Lekarskiej Poznańsko-Pomorskiej i prowadził prywatną praktykę.

Kpt. Waław Denhoff-Czarnocki był żołnierzem I Brygady Legionów Polskich, członkiem Polskiej Organizacji Wojskowej oraz obrońcą Lwowa. Walczył podczas wojny polsko-bolszewickiej. Został czterokrotnie odznaczony Krzyżem Walecznych oraz Krzyżem Niepodległości. Był także utalentowanym pisarzem, poetą oraz tłumaczem. Napisał kilka zwrotek do popularnej pieśni „O mój rozmarynie”. Ponadto był pomysłodawcą i współzałożycielem klubu piłkarskiego „Polonia Warszawa”. Nazwa powstałej w 1911 r. drużyny miała przypominać o Polsce, która znajdowała się wciąż pod zaborami. Kpt. Waław Denhoff-Czarnocki zmagął się z ciężką chorobą płuc, której nabawił się w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Zmarł 11 kwietnia 1927 r. w Bydgoszczy. Został pochowany na tutejszym Cmentarzu Nowofarnym. Miejsce pochówku Kapitana zostało po latach odnalezione przez kibiców Polonii Warszawa. W 2020 r. OBUWiM IPN w Gdańsku ufundowało obelisk upamiętniający kpt. Waława Denhoffa-Czarnockiego.

